

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

Disputatio XIV. De Infinito.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

locus ille intrinsecus non subiectetur in mobili: hoc enim non requiritur ad motum; nec etiam refert quod non accipiat esse per motum quantum ad substantiam: sufficit enim quod quando fit motus ad ipsam, accipiat per actionem causæ efficientis aliquid vnde contineat actu locatum, quod non habeat ante illam actionem.

45 *Obiicies:* Ad ubi intrinsecum datur actio: ergo & motus; ad omne enim illud, ad quod datur actio præsertim successiva, qualis datur ad ubi, datur motus proprie dictus.

Respondeo negando consequentiam cum sua probatione; nam ad hoc quod datur motus ad aliquid, ultra hoc quod terminet actionem, debet esse aliquid acquisibile per aliud, & quod non sit acquisitio alterius essentialiter: tale autem non est ubi.

Obiicies secundo: Philosophus dicit dari motum ad ubi.

Respondeo cum loqui de ubi extrinsecum materialiter sumpto, id est de superficie continente.

Obiicies tertio: Scotus explicat Philosophum, dum dicit ad relationem non dari motum, ait ipsum intelligendum de relationibus intrinsecis aduenientibus; non de relationibus extrinsecis aduenientibus: ergo secundum ipsum datur motus ad relationes extrinsecas aduenientes: sed ad nullas potius quam ad ubi, ergo &c.

Respondeo Scotum loqui de motu agentis, ut agens est, qui motus coincidit cum actione: & concedo ad ubi dari tale motum, nec id est contra conclusionem: non vero loquitur de motu mobilis, ut mobilis est, qualis est ille, quæ negamus terminari ad ubi, aut ad alia prædicamenta ultima.

DISPUTATIO XIV.

De Infinito.

QUAMVIS Infiniti natura finiti intellectus capacitatem transcendat, qui in earum quæ limites habent, rerum contemplatione ut plurimum cæcutit; non poterat tamen omnium manibus trita præteriti materia absque aliquo examine, ut vel inter vulgares dicendi modos, qui probabilior apparet, in nostra sententia, declaretur; aut si nihil resoluti possit, utriusque partis difficile appareat.

QVÆSTIO I.

Quid sit Infinitum, & an dari possit.

NON agitur hic de re infinita & illimitata perfecti o-
nis qualis est Deus, quæ certum est dari à parte rei, & quo non dato nihil aliud daretur; sed de aliquo toto includente infinitas partes separabiles. Huiusmodi autem Infinitum describitur à Philosopho esse illud, cuius semper est aliud extra accipere: cuius descriptionis ab omnibus communiter admittitur sensus est, quod Infinitum sit illud, quod habet tot partes finitas, ut capiendâ partem post partem semper remaneat aliqua pars accipiendâ sic, ut nunquam possit assignari aliquis numerus determinatus partium quas habet, nec quidem ab ipso Deo. Huiusmodi autem infinitum duplex communiter assignari solet: unum quod vocant Categorematicum; alterum Syncategorematicum.

Categorematicum, quod simpliciter infinitum dicitur, est quod includit actualiter tot partes determinatas, quarum unaqueque assignabilis sit, ut si numeraretur aut destrueretur una post alteram, semper restarent aliæ numerandæ, ac destruendæ, tale infinitum esset linea infinite protensa, & aggregatum ex infinitis hominibus.

Infinitum syncategorematicum est, quod habet quidem tot partes, ut nunquam possit assignari numerus determinatus partium eius, quin plures adhuc partes habere possit, licet nunquam possit habere tot partes determinatas simul existentes, quin possit assignari numerus determinatus partium determinatarum eius: huiusmodi infinitum est quodlibet continuum finitum ex suppositione quod non constet solis indivisibilibus, quia nunquam potest assignari, nec ab ipso Deo, numerus determinatus partium eius sic, quin possit ostendi quod necessario debeat habere

plures partes; reuera tamen potest assignari numerus determinatus omnium partium determinatarum eius: potest enim dici quod habeat tres pedes aut quatuor aut quinque aut mille, & quod non habeat plures: tale etiam infinitum est collectio cogitationum omnium, quæ futurae sunt per totam æternitatem, quia non potest assignari numerus vllus determinatus earum quæ erunt, quin necessario possit assignari maior numerus; & quia nunquam erūt nec fuerunt tot actu ex ipsis, quin possit assignari numerus determinatus earum, quo maior nec est nec erat, ex ipsis. Tale etiam infinitum est collectio omnium hominum possibiliū, si simul poni non possunt à parte rei, propter eandem rationem.

2 *Hoc supposito* de natura infiniti; de triplici infiniti communiter quæri solet an sit possibile; de infinito quoad numerum, ut an possit dari numerus infinitus hominum; de infinito quoad extensionem, ut an possit dari quæritas verbi gratia linea infinite protensa; & de infinito quoad intensionem, ut an possit dari qualitas infinitæ intensionis. Additur denique, an etiam possit dari in creaturis infinitas perfectionis essentialis.

Plures in hac re sunt sententia, sed principales sunt tres: prima negat vllum infinitum categorematicum esse possibile. Ita Thomiste magis communiter, quos & alios plures citat & sequitur Aversa quæst. 24. sect. 3. & Compluresenses disp. 18.

Secunda concedit infinitum in multitudine, extensione & intensione esse possibile de potentia absoluta. Hanc tenent Nominales cum Occamo quodl. 1. q. 5. quos plurimi recentiores sequuntur & præsertim Hurriadus & Ariagahic & Fasolus fusi sime 1. p. q. 7.

Tertia sententia negat infinitum in magnitudine seu extensione, & concedit in multitudine: in hanc inclinat Amicus hic citans multos alios.

CONCLUSIO I.

Datur infinitum syncategorematicum in magnitudine & intensione, & etiam in numero. Hæc est communissima, & probatur quoad magnitudinem: quia quodcumque continuum finitum, quod de facto datur, est tale infinitum, nam quodcumque tale habet in se tot partes, ut nunquam possit assignari numerus aliquis determinatus partium eius, quin evidenter possit ostendi, quod habeat plures partes; quocumque enim numero assignato, verum erit dicere, quod quælibet pars ex illo numero sit diuisibilis in duas partes vltiores: potest tamen assignari numerus aliquis determinatus partium determinatarum eius: ita ut ex similibus partibus non habeat plures: hoc autem est esse infinitum syncategorematicum quoad extensionem.

Nec refert, quod aliqui dicant nullum continuum habere partes actu, sed solum potentia: nam præterquam quod hoc falsum sit, non facit ad propositum: sufficit enim ad veritatem conclusionis, quod habeat illas partes in potentia, modo possit habere illas in potentia, quin habeat eas actu.

Probatur conclusio quoad intensionem: quia quæcumque qualitas intensa, quæ de facto datur, potest diuidi in infinitas partes, alias constaret ex indivisibilibus: non in infinitas determinatas, quia alias esset infinita categorematica: ergo in infinitas indeterminatas, hoc est, non in tot, quin possit in plures: ergo est infinita syncategorematica, quoad intensionem. An autem quælibet qualitas habeat aliam infinitatem syncategorematicam sic scilicet, ut non possit dari unquam vlla tam intensa, quin possit dari alia intensior: alias diceretur: sed resolutio non est necessaria ad probandam hanc conclusionem, quamvis probaret etiam illam, si teneretur pars negativa.

Probatur denique conclusio quoad numerum: quia numerus partium continui est infinitus syncategorematicus, ut patet ex probatione primæ partis, & etiam quia collectio cogitationum futurarum per totam æternitatem à parte post in cælo & in inferno est sic infinita: neque enim pro vlllo unquam tempore aut instanti dabitur tanta multitudo earum, quin possit assignari determinatus numerus omnium cogitationum: quæ sunt in illa multitudine; & præterea nunquam assignari potest vllus numerus determinatus cogitationum, quæ futurae sunt per totam æternitatem, quin necessario plures adhuc sint futurae.

Y y 2 CON

Descriptio
infiniti.

Quid cate-
gorematicum.

Quid syn-
categorematicum.

CONCLUSIO II.

4 Probabilis est dari posse infinitum categorematicum tam secundum extensionem, quam secundum numerum. Hæc est iuxta secundam sententiam: pro qua non citavi Scotum, sicut nec modo cito illum pro hac conclusione, quia de hac re nihil resoluit, quoniam vel erat problematicus, vel dubius; nec immerito sane, quia sunt ingentes difficultates ab utraque parte, quas vix, aut ne vix quidem quis bene solvere possit, ut ex dicendis patebit.

Probatur primo & principalissime: quia huiusmodi infinita non repugnant; ergo possunt produci per infinitam potentiam Dei. Probatur antecedens: quia nulla potest assignari repugnantia in huiusmodi infinitis, cui similis non potest reperiri in infinito syncategorematico ab omnibus concessio: ergo non est repugnantia vlla, quæ impediat possibilitatem infiniti categorematici, sicut non est, quæ impediat possibilitatem infiniti syncategorematici.

Probatur secundo: quia omnis collectio entium realium potest simul poni à parte rei, nisi sit aliqua impossibilitas inter partes eius, sed non est vlla impossibilitas inter partes collectionis infinitorum hominum, aut infinitarum partium continuatarum vnius lineæ: ergo potest utraque collectio poni, & consequenter potest dari infinitum categorematicum, quoad numerum & extensionem, collectio enim illa infinitorum hominum erit infinitum, quoad numerum, & collectio infinitarum partium continuatarum lineæ erit infinitum, quoad extensionem. Probatur minor: quia non est impossibilitas inter illas partes, nisi vel ex ratione sua specifica, aut individuali, vel ex ratione infinitatis: sed non est impossibilitas inter illas ex ratione specifica, aut individuali, alias collectio duorum hominum, aut duarum linearum nequiret esse simul: nec ex ratione infinitatis, quia datur infinitum syncategorematicum à parte rei.

Dices: si impossibilitatem non oriri ex ratione infiniti ut sic: sed ex ratione infinitatis particularis talis, nempe categorematicæ.

Contra, non debet dici id oriri ex ratione talis infinitatis, nisi possit ostendi aliqua repugnantia particularis, quæ sequeretur ex positione huiusmodi infinitatis, qualis non sequeretur ex positione infinitatis syncategorematicæ: sed non potest talis ostendi, ut dictum est in prima probatione & patebit ex dicendis: ergo &c.

Confirmatur utraque hac probatio: quia Deus videt actu infinitos homines simul, & vnumquemque ex ipsis cognoscit, quatenus ab aliis omnibus distinguitur, & cognoscit etiam actu infinitas partes coniungi posse cum quacumque linea, quæ de facto datur: sed omnis repugnantia, quæ adduci potest contra illos homines & illas partes lineæ, si darentur à parte rei, possunt affecti contra illos, ut terminant cognitionem diuinam: ergo quandoquidem reuera actu terminant hoc non obstante cognitionem diuinam; licet non possimus bene soluere difficultates oppositas, debet etiam iudicari, quod possint poni à parte rei, quamvis non possimus solvere satis commode difficultates oppositas. Et sane hæc sola est ratio cur existimem hanc partem esse probabiliorē; quia quotiescumque aliqua conclusio, de qua dubitatur, non habet maiorem difficultatem, quam alia conclusio, de qua non dubitatur, debet omnino teneri non obstante illa difficultate, quamvis esset insolubilis.

Respondent aduersarij ad hanc confirmationem distinguendo antecedens: cognoscit infinitos homines syncategorematicæ, concedunt; categorematicæ, negant; cum enim secundum se non sint infiniti, nisi syncategorematicæ, non possunt à Deo alio modo cognosci, nam Deus debet cognoscere res ut sunt.

6 Contra primo: quia implicantiæ, quæ sunt contra infinitos homines categorematicæ, sunt contra infinitos syncategorematicæ: ergo si infinitos categorematicæ non videt, nec videbit infinitos syncategorematicæ: antecedens patebit postea.

Contra secundo quia certum est quod ipse actu videat aliquem numerum hominum possibilem, sed ille numerus debet esse infinitus categorematicæ, vel finitus categor-

maticæ, nec enim inter hæc datur medium, nam numerus infinitus syncategorematicæ, qui solus posset cogitari medius, debet necessario esse vel finitus categorematicæ vel infinitus: sed non potest dici, quod sit finitus categorematicæ, quia si numerus ille, quem actu videt hominum possibilem, sit finitus categorematicæ, potest illum producere actu sine dubio, quia nemo negat quin Deus possit producere quemcumque numerum determinatum & finitum hominum: ergo Deus non posset plures homines producere quæ essent in numero aliquo determinato & finito; quod est absurdum: tum quia hinc sequeretur contra aduersarios quod numerus hominum possibilem non esset infinitus categorematicæ: tum quia absurdum est potentiam infinitam Dei non posse extendere se ad maiorem numerum indiuiduorum alicuius speciei non incompatibilium, quæ est quicumque numerus determinatus & finitus.

Confirmatur: quia quando dicunt quod cognoscat infinitos syncategorematicæ tantum, vel intelligunt quod ipse non videt tot, quin plures possit videre, quod est absurdissimum, quia poneret in Deo aliquem defectum scientiæ, cum non videret omnia possiblea: vel intelligunt quod non videat infinitos homines ut possibilea simul existere, & hoc non facit ad rem quia iam non querimus an videat infinitos homines qui simul possint existere, sed an videat infinitos homines, quorum quilibet seorsum possit existere.

7 Dices per hoc intelligi quod videat infinitos homines in infinitum.

Contra, quia non potest actu videre finitos in infinitum, quin actu videat plures homines quam sint in numero quocumque determinato finito: ergo numerus ille quem actu videt, debet esse absque fine & infinitus consequenter.

Aduertendum autem pessime & mala fide ab *Hurtado* adduci Scotum pro sententiâ, quæ negat Deum cognoscere actu infinita; neque enim id ipsi vnquam venit in mentem: quamvis enim in 3. dist. 13. quest. 4. neget gratiam actualem posse intendi in infinitum: hoc tamen est longe diuersum ac dicere quod Deus non cognoscat infinitos homines possibilea; & quamvis etiam gratia non posset intendi in infinitum secundum Scotum, tamen non sequeretur inde quod homines non essent multiplicabiles in infinitum; neque in toto Scoto quidpiam reperitur certius quàm quod sint possibilea infiniti homines, seu quod numerus hominum possibilem sit infinitus, vel categorematicæ, vel syncategorematicæ, & quod ut sic debeat necessario cognosci à Deo, qui omnia cognoscibilia necessario cognoscit.

Solutio obiectionum.

8 *V*ariæ afferuntur ab aduersariis implicantiæ contra possibilitatem infiniti, ex quibus plurimæ nullius sunt momenti, & ab aliquibus ex ipsismet soluuntur, ut videre est apud *Auerfam* q. 24. Aliæ vero sunt sane valde difficiles, & propter quam oppositam sententiam tenerem, nisi militarent contra obiecta possiblea cognita à Deo, & contra infinitum syncategorematicum. Has ergo difficiliore hic proponam, & quantum possum solvere conabor.

Prima implicantiæ est contra infinitum in extensione; si daretur linea infinita ab hoc puncto protensa in Orientem in infinitum, posset ab eodem puncto alia linea infinita protendi in Meridiem in infinitum; non n. est maior ratio de possibilitate vnius lineæ, quam alterius: sed si hoc fieret, sequeretur utramque lineam à se inuicem in infinitum distare, quia facerent angulum in puncto, à quo utraque duceretur, & quia duæ lineæ facientes angulum, quod longiores sunt, eo magis inter se distant, & consequenter si sint infinitæ longitudinis, distabant in infinitum: sed implicat quod distent in infinitum, quia daretur distantia infinita inter duo puncta determinata, seu inter duas lineas illas determinatas.

Respondet primo, huiusmodi argumentum posse proponi contra illas lineas ut terminant cognitionem diuinam nam extensio possibilis quam actu videt Deus linearum duarum ab hoc puncto incipiendum & protrahendarum ad orientem & meridiem, est omnino infinita, & consequenter distantia

distancia possibilis, quæ est inter utramque, debet esse infinita: non obstante, quod claudatur illis duabus lineis possibilibus.

Respondeo secundo, negando subsumptum: quemadmodum enim si daretur circulus aliquis infinitus, qualis possibile iudico non minus, quam quodcunque aliud infinitum, daretur punctum, in quo inciperet, & finiret, & tamen hoc non obstante linea illa incipiens in illo puncto, & in eodem desinens esset simpliciter infinita: ita etiam non est inconueniens, quod linea incipiens ab una ex illis lineis, & desinens in alia esset infinita: & ratio utriusque est, quod ad infinitum sufficiat habere tot partes determinatas, quæ non possent reduci ad ullum numerum determinatum, & quæ si numerarentur una post alteram, non posset quis ad finem peruenire, nisi infinito tempore.

Secunda implicantia contra idem infinitum est, si Deus crearet lineam aliquam, quæ & versus orientem & versus occidentem esset protracta in infinitum, posset illa diuidere in puncto A, & applicare partem illam, quæ erat versus orientem ad partem illam, quæ erat versus occidentem lateraliter. In hoc casu queritur, an in quocunque puncto fieret diuisio, linea esset æquales; vel potius vnu certum punctum sit, in quo si secetur, erunt æquales: neutrum dici possit. Non primum, quia si quando secaretur in puncto A, essent æquales, si secaretur in puncto B, non essent æquales, quandoquidē una linea haberet aliquas partes, quas non haberet, quando fieret sectio in puncto A, & altera non haberet aliquas partes, quas tum haberet, nimirum illas, quas haberet altera. Non etiam secundum, quia non esset ratio cur secta in hoc puncto essent potius æquales, quam in alio puncto, quandoquidem vbicunque secaretur utraque linea esset infinita.

Confirmatur quia si daretur linea infinita, posset auferri ab ea vnus palmus, & adhuc maneret infinita. Tum quæro an cum illo palmo ablato esset maior, quam sine illo: si esset maior, ergo vno infinito daretur aliquid maius: si non esset maior, ergo additio partis non facit maius: quod videtur absurdum.

10 Responderetur hanc obiectionem non vrgeri magis contra infinitum in extensione, quam contra infinitum in numero: vrget simile argumentum de ablatione vnus hominis à numero infinito hominum; unde non potest bene proponi ab illis authoribus, qui concedunt possibilitatem infiniti in numero, & negant possibilitatem infiniti in extensione. Quia sane authores minus consequenter loquuntur; nam vel eadem implicantia de vtroque infinito concludunt, vel non minus difficiles implicantia adduci possunt de infinito in numero; quam de infinito in extensione; unde idem sentiendum est de vtroque.

Respondeo secundo directe, quod in quocunque puncto secaretur illa linea, si utraque pars esset infinita, utraque etiam esset æqualis, & si adderetur post sectionem miliones partium vni ex illis lineis, nulla addita alteri, adhuc essent æquales in ratione infiniti, quia non obstante illa additione, altera esset diuisibilis in tot finitas & determinatas, & in tot partes infinitas, in quos posset diuidi altera; quod tamen omnino difficile est, nec admitti deberet, nisi cogeremur ad idem admittendum in infinito syncategorematico; nam lignum bipedale est æquale in ratione infiniti syncategorematici ligno millepedali, quandoquidem hoc nequeat diuidi in plures partes quam illud. Unde in forma nego subsumptum quoad primam partem cum sua probatione. Ad confirmationem patebit ex statim dicendis de infinito in multitudine.

11 Implicantia tertia contra idem infinitum: si Deus crearet corpus quantum infinitum palmorum, posset destruere infinitos semipalmos ex illo corpore, relictis aliis infinitis semipalmis; vel ergo illi infiniti semipalmi relictæ occuparet totum locum occupatum ab infinitis palmis, vel non. Si sic, ergo essent æquales infinitis palmis, & præterea est evidens ex terminis quod non deberent occupare illud spatium, quandoquidem non necessario mouerentur localiter ad illud. Si non, ergo daretur finis loci occupati ab ipsis, & consequenter locus ipsorum non esset infinitus. Et deinde quandoquidem in infinitis semipal-

mis sunt infiniti palmi, videtur quod necessario debent occupare locum infinitorum palmorum.

Confirmatur: quia infiniti non est assignabilis prima & vltima pars: sed si daretur linea circularis infinita (qualis sine dubio dari posset si infinitum categorematicum in multitudine esset possibile) posset assignari prima & vltima pars eius, quia vbicunque scinderetur à Deo, duo eius extrema apparerent.

12 Respondeo primo, hoc etiam argumentum currere contra corpus quantum possibile cognitum à Deo, nam Deus videt actu infinitos palmos possibiles, & in illis videt actu infinitos semipalmos, & videt actu spatium possibile, quod ab illis posset occupari: vel ergo totum spatium quod posset occupari à palmis, posset occupari à semipalmis, vel non: & sequitur omnino idem inconueniens obiectionis.

Respondeo secundo directe, quod Deus posset quidem infinitos semipalmos istius corporis infinitorum palmorum destruere, nec in tali casu necesse esset ut semipalmi relictæ occuparent spatium ante occupatum à semipalmis destructis; occuparent tamen tantum spatium quantum ad infinitatem ita, ut non essent plures partes in spatio occupato ab utraque semipalmis infinitis quam à semipalmis infinitis destructis, sicut non sunt plures partes proportionales, & indeterminatæ in ligno bipedali, quam in pedali.

Ad confirmationem dico non repugnare infinito primam & vltimam partem, modo inter illas intercedant partes infinitæ.

13 Implicantia quarta contra infinitum in multitudine: si essent infiniti homines, numerus suorum oculorum, pedum & capillorum, esset maior quam numerus illorum hominum, ut apparet ex terminis: ergo vnum infinitum esset maius alio; & sic infinitum minus esset finitum.

Confirmatur: si cum quolibet ex infinitis hominibus produceretur vnus liber, tunc sequeretur quod repositis illis libris in vnum cumalium, quilibet hominum posset accipere ex eodem cumulo centum libros, & sic cum creati essent solum cum singulis libris absque noua productione, aut multiplicatione librorum, singuli haberent centum libros, quod videtur impossibile.

Confirmatur secundo, quia si ex infinitis hominibus destruerentur centum, adhuc remanerent infiniti homines, non minus quam si nullus destrueretur; vel ergo numerus remanens, esset tantus, quantus numerus præcedens, includens centum illos destructos, vel esset minor: tantus nequit esse, quia numerus præcedens includit aliquid vltra id quod includit numerus remanens; minor esse non potest, quia alias daretur numerus maior infinito, & vnum infinitum maius alio, quod videtur repugnare.

14 Respondeo; hæc etiam omnia currere contra infinitos homines possibiles, quos actu videt Deus: nam videt illos possibiles cum suis oculis, dentibus & capillis, vel ergo numerus capillorum, quem videt, est maior, quam numerus hominum, vel non est maior, sed æqualis aut minor. Et quidquid dicetur, nos poterimus dicere in proposito.

Respondeo secundo, mihi in re videri obiectionem insolubilem esse reuera, sed non propterea negari debet conclusio, quia contra oppositam conclusionem militat argumentum deductum ex possibilibus cognitis à Deo: quod æque insolubile est. Et similiter argumentum deductum ex æternitate à parte post: nam animæ creatæ post centum annos non durabunt tamdiu quam animæ creatæ hodie, quandoquidem intercedat differentia durationis centum annorum, & tamen illæ durabunt in infinitum non minus quam hæc: vel ergo vnum infinitum est maius alio, vel potest non esse maius, quamuis vnum infinitum includat aliquas partes vltra illas, quas includit aliud infinitum.

Respondeo tertio, distinguendo antecedens: in ratione infiniti, nego antecedens, quia non potest diuidi numerus oculorum aut capillorum in plures partes; quam numerus hominum infinitus; nam in hoc numero sunt infiniti binarij & centenarij hominum, sicut in illo sunt infiniti

quo oculi & infinities mille capilli: numerus ille est maior materialiter loquendo, quantum ad hoc quod cuilibet parti determinatæ infinitorum hominum correspondent plures partes determinatæ capillorum & pedum, concedo antecedens.

Ad primam confirmationem, quæ etiam militat contra infinitum cognitum à Deo; *Respondeo* sicut in infinito numero hominum, sunt infinities centum homines, ita non esse inconueniens, quod ex numero infinito librorum possent accipi infinities centum libri, sed non acciperentur tamen plures quam fuerunt creati, quia creati fuerunt infiniti. Ego tamen iterum fateor me capere non posse, quomodo postea quilibet homo posset habere centum libros, cum ante non haberet nisi vnum, nec vllus liber de nouo sit productus præter libros, quos habuerunt homines ante, cum singuli singulos haberent. At ex alio capite video necessarium esse concedere, quod possent singuli centum libros accipere, quia alias sequeretur quod numerus librorum esset finitus.

15 *Falsus 1. p. q. 7. de infinitate Dei dub. 6. num. 14.* negat posse in tali casu ex infinitis hominibus quemlibet accipere plures libros ex illo infinito librorum cumulo quam vnum; sicut vnum tantum quilibet reposuit. Quam doctrinam deducit ex conclusione, quam præmisit num. 1. eiusdem dubij, quod dari possit vna multitudo semel infinita infinitate afficiente per se primo, & adæquate unitates tantum, & non numeros binarios, nec ternarios: talis autem numerus infinitus esset numerus hominum & librorum in casu præmisso, vnde non possent reperiri infiniti duo libri, nec infiniti duo homines in illo numero.

Verum hæc doctrina admodum difficilis est: si enim non repugnat vnus numerus totalis, qui diuidi possit in duos numeros, quorum quilibet sit infinitus, vt ipse fateatur de numero conflato ex oculis infinitorum hominum: profecto difficile est negare cur numerus conflatus ex infinitis hominibus non possit diuidi in duos numeros, quorum quilibet sit infinitus: cur enim numerus hominum hoc non haberet, & numerus oculorum haberet? aut cur infinitas hominum afficeret immediate & adæquate unitates hominum, infinitas vero oculorum non afficeret immediate unitates oculorum.

Rursus; Deus videt in infinito cumulo librorum reperiri aut numerum determinatum & finitum categorematice omnium duorum librorum, aut numerum infinitum categorematice. Si videt numerum omnium duorum librorum quorquor reperiantur ibi, esse finitum: ergo totus numerus est finitus contra hypothesim. Si videat esse infinitum, ergo quilibet homo ex infinitis posset accipere duos libros non minus quam potest accipere vnum librum ex eo quod numerus singulorum librorum, qui sunt in illo, sit infinitus. Sed in re vndeque inexplieabili non est curiosus in qualibet difficultate insistendum.

Ad confirmationem secundam respondeo, quod in ratione infiniti numerus remanens post destructos aliquos homines sit æqualis, aut saltem non sit minor, nec maior numero anteriori, licet numerus anterior includeret ultra aliquas unitates hominum destructorum, quæ unitates non includerentur in numero remanente.

16 *Implicantia quinta* contra vnamque infinitum: sequeretur partem esse æqualem toti contra primum principium. Probat sequela quia numerus conflatus ex decem hominibus, & ex infinitis hominibus, aut ex decem partibus, & ex infinitis partibus quantitatis extensæ in infinitum esset totum respectu infinitorum hominum & partium, & respectu istorum decem hominum aut decem partium. Sed infiniti homines, quos præter decem homines includeret, sunt pars istius numeri, & illa pars est æqualis isti numero, quia non minor nec maior; non maior quidem, cum nulla sit ratio id asserendi, sed potius oppositum deberet dici, non etiam minor quia est numerus infinitus, nec infinito numero maior excogitari potest.

Confirmatur: quia in infinitis hominibus dantur infiniti centenarij hominum, & in infinitis his centenariis includuntur infiniti decennarij tanquam pars, sicut de-

cem est pars inclusa in centum. Sed numerus infinitorum decennariorum est æqualis numero infinitorum centenariorum, aut saltem non est minor illo, tum quia est infinitus, tum quia etiam in eo sunt infiniti centenarij: ergo pars est æqualis toti, aut saltem non est minor toto, quod æquè repugnat.

Confirmatur secundo: quia si daretur corpus pyramidale infinitum, illud corpus constaret lineis finitis, nimirum illis quæ essent prope punctum in quo costæ pyramidis facerent angulum, & etiam lineis infinitis, quæ à parte superiori costæ deberent in infinitum distare, alias pyramis non esset infinita. Tum sic: Deus cognosceret omnes lineas finitas istius pyramidis, & ultimam determinatam ex ipsis, quæ esset omnium maxime linea; ergo linea determinata immediate sequens esset, & non esset infinita: esset, quia excederet lineam maxime longam ex omnibus finitis, non esset autem, quia non deberet excedere illam nisi excessu finito duorum v. g. punctorum.

17 *Respondeo primo*, hanc etiam obiectionem cum his confirmationibus mihi esse insolubilem, sed currit æquè contra possibilia cognita à Deo.

Respondeo secundo, si consideremus partem, vt pars est, eam necessario semper debere considerari vt minor toto, quia consideratur vt inclusa in toto simul cum alijs partibus; si vero consideretur secundum se, modo sit infinita, potest esse æqualis toti aut non minor illo, quantum ad hoc quod possit esse diuisibilis in tot partes, in quor poterit ipsum totum; & exemplum huius habemus in quanto semipedali, quod licet, si consideretur vt pars quanti pedalis, sine dubio sit minus illo, tamen si consideretur vt diuisibile in partes indeterminatas, esset æquale ipsi; quicquid quantum bipedale non potest diuidi in plures partes, quam semipedale possit. Vnde in forma distinguo sequelam: pars vt pars, nego sequelam; vt diuisibilis in partes suas, concedo sequelam, quando est infinita; quod autem hoc non sit inconueniens, patet in exemplo iam dato, & in possibilibus hominibus.

Ad primam confirmationem respondeo, distinguendo minorem: numerus infinitorum decennariorum, si consideretur vt pars, est æqualis numero infinitorum centenariorum in quo includitur, nego minorem; si consideretur vt diuisibilis in partes suas, concedo minorem, & similiter distinguo consequens.

Ad secundam confirmationem respondeo, quemadmodum Deus non videt de facto vltimum numerum determinatum & finitum hominum, quem potest producere simul, etiam secundum aduersarios, quia non potest simul tot producere, quin plures possit, & quemadmodum in numero infinito hominum, quem produceret, non potest cognoscere numerum finitum supremum, quia quocunque assignato, si adderetur vnus homo ex reliquis, qui ultra illum numerum reperiantur in infinito, daretur numerus maior: ita etiam non posse illum cognoscere in tali pyramide quænam sit linea finita vltima & suprema. Et quamuis hoc sit mirabile, cum ipsemet omnes illas lineas producat, & quidem liberè, tamen simile quid æquè mirabile contingit in cõpositione continui, nam quævis Deus totum continuū producat cum suis indiuisibilibus (suppono indiuisibilia in continuo dari) non potest secundum indiuisibile assignare, quamuis necessariū sit aliquid secundum dari, & ipsemet Deus liberè illud producat.

Aliæ obiectiones plures afferri solent, sed nullæ maioris difficultatis quam præcedentes, quas qui soluere poterit, facile reliquis satisfaciatur.

Pro maiori autem intelligentia huius rei hic breuiter aliquot dubitationes particulares, quæ de infinito proponi solent, sigillatim soluendæ sunt, quamuis ex dictis earum solutio colligi possit.

Dubia aliqua concernentia hanc materiam.

18 *Ques. 1.* An Infinito aliquid addi, vel detrahi possit? *Res. affirmatiue*, quia ex infinitis hominibus Deus posset destruere vnum hominem, imo & quemcunque numerum finitum, & adhuc restaret infinitus numerus hominum, nam alias si destructo numero finito hominum restaret numerus finitus, ex duobus numeris finitis, nimirum

An infinito aliquid addi, vel detrahi possit.

nimirum ex numero finito destructo, & numero finito remanente coalesceret numerus infinitus, quod est absurdum, ergo potest aliquid detrahi ex infinito.

Rursus, posset Deus iterum producere eosdem homines, & sic adderetur numero infinito: ergo potest aliquid addi infinito. Imo quandoquidē in infinito numero hominum essent duo infiniti numeri oculorum, & plures infiniti rases capillorum, posset ex toto numero oculorum infiniti oculi destrui, & adhuc manere numerus infinitus oculorum: posset enim Deus destruere omnes & solos oculos dextros, & adhuc manerent infiniti oculi sinistri: & rursus quandoquidē posset restituere iterum eosdem oculos dextros, sequitur quod possit numero infinito detrahi, & addi numerus infinitus.

Quomodo
part possit
esse aequa-
lis toti.

Quomodo
possit ali-
quid dari
maius infi-
niti.

An vnum
infinitum
possit esse
aequale al-
teri.

Contra hoc nihil obici potest gravius, quā quod sequeretur partem esse aequalem toti, & posse aliquid dari maius infinito. Sed ex dictis constat partem posse esse equalem, si consideretur ut diuisibilis in suas partes, modo habeat infinitas partes, licet non possit esse equalis toti, si consideretur ut pars totius, quia ut sic considera-
tur, ut inclusa in toto simul cum aliis partibus. Deinde constat etiam ex dictis, posse dari aliquid maius infinito quantum ad inclusionem alicuius ultra illud, quod necessarium est ad constitutionem infiniti, licet non possit dari aliquid maius infinito quantum ad diuisibilitatem in partes, ita sc. ut possit aliud esse in plures partes diuisibile, quantum infinitum possit.

19 *Quæres secundo*, an vnum infinitum possit esse æquale alij infinito, & maius aut minus illo.

Respondet, in ratione infiniti, formaliter loquendo omnia infinita esse æqualia, aut saltē non esse inæqualia (quod addo quia equalitas proprie dicta supponitur cōuenire tantum posse quantitati finitæ, quo supposito infinitum non possit esse æquale vlli proprie loquendo, de quo non possit esse alia controuersia quam de nomine) quia omnia æque possunt diuidi in infinitas partes determinatas, & quot binarij, ternarij, centenarij ac mille-
narij reperiuntur in vno infinito quocumque, tot reperi-
ri possunt in quocumque alio. Vnum tamen infinitum potest esse inæquale alteri quantum ad inclusionem ali-
quorum ultra omnia quæ includit alterum, nam nume-
rus conflatus ex infinitis oculis sinistris & dextris inclu-
dit aliquid ultra illa quæ includit numerus conflatus ex
solis dextris oculis, aut sinistris solis.

20 *Quæres tertio*: An infinito possit conuenire figura & motus.

An infinito
possit con-
uenire fi-
gura & mo-
tus.

Respondet figuram circularem posse competere infi-
nito corpori & motum etiam localem circularem.

Ratio prima partis est, tum quia alias non posset dari corpus infinitum, non enim potest dari corpus nisi cum aliqua figura, nulla autem figura potius poterit compete-
re corpori quam circularis, tum quia si quid impeditur,
maxime quia possent assignari duo extrema circumfe-
rentiæ istius corporis: sed supra diximus hoc non esse
inconueniens, quoties inter illa extrema darentur infi-
nitæ partes.

Ratio secunda partis conclusionis est, quia si daretur linea infinite longa, quamuis non posset (de quo modo non curo) moveri motu directo secundum longitudi-
nem, posset tamen ad latus moveri, quia nihil impedit.
Deinde corpus circulare infinitum posset tēpore infini-
to moveri ab hoc puncto spatij imaginarij ad idem pū-
ctum, & posset in instanti pars illa, quæ infinite distat ab
hac parte, poni in loco huius partis, & hæc pars poni lo-
co illius: neque in hoc est maior difficultas rationis aut
imaginationis, quam in ipsamet constitutione infiniti, ut
mitum sit, eum qui concedit vnum negare alterum.

An infinita
corpora
possint po-
ni extra se
in loco.

21 *Quæres quarto*, An infinita corpora possint poni in
loco, verbi gratia infiniti homines, ita ut sint extra se in-
uicem & non penetrant se.

Respondet affirmative contra *Fasolum* supra dub. 8.
num. 4. *Probat*: quia si non repugnant infiniti homi-
nes, & infinita linea, non repugnat infinitum spatium:
sed si non repugnat infinitum spatium, nō repugnat il-
los homines in illo poni, aut infinitam lineam, quando-

quidem spatium infinitum habeat sufficientem propor-
tionem ad recipiendos infinitos homines.

Obicit ex Fasolo: nulla infinita multitudo potest oc-
cupare totum spatium hinc versus Orientem in infinitum:
ergo nulla multitudo infinita potest poni in spatio. Pro-
batur consequentia: quia si multitudo hinc incipiens nō
occupat totum: ergo spatium à multitudine occupatum
est finitum, tum ex hac parte, ut supponitur, tum ex par-
te Orientis, & consequenter illa multitudo non est infi-
nita: & sic esset finita & infinita. Probat antecedens:
quia spatium illud hinc in Orientem, non solum est ca-
pax infinitorum lapidum vnius palmi, sed infinitorum la-
pidum mille palmorum; nec est assignabile vllum corpus
tam magnum multiplicabile in infinitum, quin corpus
maius possit creati æque multiplicabile in infinitum: ergo
nulla infinita multitudo potest totum illud spatium im-
plere, quandoquidē sit capax multitudinis corpo-
rum maiorum.

22 *Respondetur*, sicut non repugnat secundum *Faso-
lum*, ut sit vnus numerus conflatus ex pluribus infinitis
numeris: ita non repugnare, ut spatium hinc in Orien-
tem in infinitum protensū includat plures infinitas par-
tes, atque adeo quod possit sufficere ad recipiendos infi-
nitos homines, & infinitos montes. Vnde in forma.

Respondet admissio antecedente, negando consequen-
tiam cum sequela probationis: quia quamuis non occu-
pet totum, sed possit Deus assignare quousque pertigerit,
hoc non impedit infinitatem eius, aut spatij ab ipso oc-
cupati, modo inter punctum, quo hinc incipit & ibi ter-
minatur, intercedant infinitæ partes: & sicut non impedit
infinitatem hominum, quod infinitas oculorum sit aliquo
modo maior ipsa in hoc sensu, quod infinitas oculorum
possit diuidi in plures infinitates, infinitas autem homi-
num non sic secundum *Fasolum*, ita non debet impedire
infinitatem vnius spatij, quod aliud spatium possit diuidi
& in partes illius spatij & in alias infinitas partes.

Confirmatur hoc: aut numerus infinitus motuum est ma-
ioris extensionis aliquo modo, quam numerus infinitus
hominum, aut muscarum, aut non est. Si non est, ergo, quod-
cumque spatium occupabile ab vno potest totaliter oc-
cupari ab altero, & sic numerus infinitus hominum pos-
set totum spatium hinc in Orientem occupare, quamuis
in eodem spatio posset poni numerus infinitus montium
& quorumcumque aliorum corporum maiorum, atque
adeo falsum esset antecedens obiectionis, & neganda es-
set consequentia probationis. Si sit maioris extensionis,
non obstante infinitate numeri hominum infinitorum:
ergo non est inconueniens, quod quāuis numerus homi-
num occuparet spatium infinitum versus Orientem, ad-
huc remaneret spatium infinitum occupandum per excels-
sum infinitorum montium supra infinitos homines.

23 *Quæres quinto*: an infinitum sit numerabile & per-
transibile.

Respondet, si quis viueret infinito tempore, & mouere-
tur infinito tempore, quod posset numerare infinitas par-
tes numeri infiniti, easque pertransire. Si daretur etiā actu,
Deus posset numerare omnes partes eius, easque distinctē
cognoscere & significare nobis, quod essent in corpore
illo infinitæ partes; nos vero de facto nostra experientia
non possemus peruenire vnquam ad cognitionem, an es-
set infinitum nec ne, quia deberemus viuere infinito tem-
pore, ut per omnes transiremus, easque numeraremus.

QVÆSTIO II.

An Creatura habeant infinitatem in perfectione essentialis.

24 *D*upliciter considerari possent creaturæ habere in-
finitatem in perfectione essentiali. *Primo*, si esset
aliqua ex illis quæ haberet infinitam perfectionem ali-
quam simpliciter loquendo, ut si haberet sapientiam in-
finitam, aut actiuitatem infinitam. *Secundo*, si ita se ha-
berent creaturæ in perfectione, ut nulla creatura deter-
minabilis, etiam ab ipso Deo, esset tantæ perfectionis,
quin Deus posset aliam creaturam maioris perfectionis,
Y y 4 producere.

producere. Si creaturæ vel plures vel una haberent infinitam perfectionem priori modo, haberent perfectionem infinitam categorematicam; si posteriori, non haberent infinitam perfectionem, nisi syncategorematicam.

Alij proponunt hanc quæstionem hoc modo: an possit dari infinitum categorematicum in essentia, vel syncategorematicum: Sed quamvis prima pars quæstionis huius hoc modo propositæ habeat sensum, reuera tamen secunda pars vix ad bonum sensum reduci possit. Licet enim verum esset, quod non possit dari aliqua creatura, quæ perfectior dari non potest, nõ apparet quomodo propterea posset bene dici, quod daretur infinitum syncategorematicum in essentia: quæro enim quodnam illud sit nõ certe creatura illa, quæ perfectior dari possit: cur enim illa vocari deberet vilo modo infinita ex eo quod alia perfectior illa, & alia etiam in infinitum perfectiores dari possint: Sed hoc ipsum maxima ex parte est de nomine.

Quantum ad rem autem ipsam, sententia communior est, quod nõ datur infinitum categorematicum creatum in substantia, nec dari possit: cuius contrarium docere videtur *Auersa* q. 24. sect. 8. & 9. quoad vere infinitatem syncategorematicam, aliqui putant dari terminum in speciebus sic, ut una aliqua deur de facto aut dari possit, quæ licet sit finita perfectionis, non possit dari maior. Sic *Henricus* quod l. 8. *Aureolus* 1. d. 44. ar. 4. *Durandus* ibidem q. 2. *Occam* q. vn. *Scotus* 2. met. q. 6. & cum eo communior *Scotistarum* opinio, ac nominatim *Vulpes*, *Smisng*, *Puentes*, quos sequi videtur *Arriaga* disp. 13. n. 20.

Alij existimant non dari huiusmodi terminum in speciebus, sed quacumque possibili assignata posse dari perfectionem. Hæc est communior *Thomistarum* sententia cum *Suario* disp. 30. metaphys. *Conimbricen.* hic c. 8. q. 3. quos ex nostris sequuntur *Herrera* 1. dist. 15. *Canekus* 2. met. q. 6. *Schol.* 2. *Masstrins* disp. 10. ar. 2. qui dicunt *Scotum* ipsum de hac re tantum dubitative locutum fuisse.

CONCLUSIO I.

Non potest dari aliqua creatura infinitæ perfectionis essentialis.

Non potest dari aliqua creatura infinitæ perfectionis essentialis. Hæc est communissima contra *Auersam*.

Probant *Complutenses* disp. 18. q. 2. conclusionem: quia omnis creatura completa, qualis esset illa creatura, quæ esset infinita essentialiter, deberet constare genere & differentia: ergo nequit esse infinita essentialiter, quia clauderetur terminis generis & differentia.

Confirmatur: quia omnis creatura debet habere esse suum receptum à creatore, & dependens, ergo nequit esse infinita.

Hæc probatio non sufficit, quia quamvis constaret genere & differentia, & clauderetur illis extremis, si tamen differentia illa esset infinita perfectionis, certe essentia per illam constituta esset sic infinita, sicut Deus qui constituitur per rationem entis & modum infinitatis, vel quemcumque alium, quo contrahitur ratio entis ad ipsum, est infinita perfectionis, licet possit dici claudi illis extremis tam bene quam clauderetur substantia illa genere & differentia sua. Quod si esset inconueniens substantiam infinitam constare genere & differentia, tum dici posset illam substantiam creatam, quatenus infinita esset, non constare talibus; licet secundum alias rationes, secundum quas esset finita, illis gradibus constaret.

Ad confirmationem responderi posset cum sententia communi aduersariorum, & non tantum iunioris illius, quem citant *Complutenses*, distinguendo consequens: nequit esse infinita in omni genere, concedo: nequit esse infinita in aliquo genere particulari, nego consequentia. Quam responsionem non sufficienter impugnant *Complutenses* recurrendo ad illud de constitutione ex genere & differentia.

26. Probatur secundo *Basilius* quest. 7. de infinitate Dei dub. 13. num. 11. Quacumque specie creata assignabili Deus potest facere perfectionem: ergo non potest vlla species esse infinita essentialiter. Probatur antecedens: quia inter quamlibet speciem creatam & Deum est infi-

nita distantia in perfectione, ergo semper remanet in essentia Diuina aliqua ratio imitabilitatis, & participabilitatis maioris, quam habet vlla species creata. Probatur consequentia prima, quia infinito, quæ parte infinitum est, non potest dari aliquid maius: ergo si potest dari species perfectior quacumque specie creata, nulla species creata potest esse infinita in perfectione.

Hæc etiam probatio non sufficit, quia si daretur species infinita possibilis, falsum esset antecedens; & ad probationem eius responderi posset, quod Deus non posset, quamvis esset infinites perfectior illa creatura, perfectius participari quam ab illa in illa ratione in qua illa species esset perfectior, quidquid sit de aliis rationibus; quod magis patebit ex dicendis in secunda conclusione.

27. Probatur ergo conclusio aliter: quia si posset dari aliqua perfectio creata infinita, nulla potius assignari posset, quam sapientia aut iustitia aut potentia actiua: sed repugnat vllam ex his perfectionibus esse infinitam in creaturis: ergo repugnat vllam creaturam esse perfectionis vllius essentialiter infinitæ. Probatur minor: quia repugnat ut perfectiones particulares Dei non excedant in ratione sua formali particulari perfectiones particulares cuiuscumque creaturæ: sed perfectiones sapientia, iustitia, & potentia actiua infinitæ sunt perfectiones particulares Dei, & si darentur tales in creaturis, non excederentur ab illis: ergo repugnat ut dentur in creaturis tales.

Confirmatur: ex infinitate cuiuscumque perfectionis absoluta in diuinis oritur quod debeat identificari omnibus aliis perfectionibus absolutis: ergo si daretur perfectio aliqua absoluta infinita essentialiter in creatura, deberet in illa creatura identificari cæteris perfectionibus absolutis infinitis, & sic illa creatura nõ solum esset infinita in determinato genere, sed in omni; atque adeo esset Deus, quod extremum est absurditatis.

Confirmatur secundo: quia non magis conuenire potest vlli rei, quæ non est Deus, infinita perfectio aliqua determinata, v.g. potentia actiua infinita, aut sapientia infinita, quam independentia aut necessitas essendi à se: sed hæc nequit, etiam secundum aduersarios, competere vlli creaturæ: ergo nec illa. Probatur maior: tum quia non potest assignari disparitas, tum quia reuera independentia in essendo, non videtur maior perfectio, quam sapientia infinita, aut potentia infinita essentialiter: ergo non magis potest vna alicui rei competere quam altera.

28. Dices esse manifestam repugnantiam in eo, quod independentia in essendo seu necessitas essendi à se poneretur in vlla re, quæ non esset Deus, quia sequeretur manifestè quod esset creatura, & non esset; esset quidem, quia quidquid non est Deus est creatura: non esset verò, quia non dependeret à Deo in esse suo, cum ex se haberet necessario esse.

Contra: quia si poneretur illa necessitas existendi à se in re aliqua, quæ non esset Deus, illa res non deberet dici creatura, & falsum esset, quod omnis res deberet esse vel Deus vel creatura: & quamvis de facto id verum sit, tamen veritas huius dependet ab alio, quod non possit poni necessitas essendi simpliciter, nisi in solo Deo: at certe si posset poni sapientia infinita in creatura, posset dubitari, an in ea similiter, talis necessitas implicaret: & quod ad me attinet existimo vtrumque æque implicare: unde qui concedit vnum, difficulter poterit assignare rationem, cur implicaret alterum.

Confirmatur tertio: quia si non implicaret sapientia infinita in creatura, non repugnaret etiam in eadem intellectus infinitus, & posito intellectu infinito, deberet etiam in ea poni voluntas infinita & actus voluntatis infinitæ: at certe absurdissimum videtur, quod creatura vlla posset esse tam perfecta in intelligendo, & volendo, quam Deus ipse: esset autem in hoc casu, ergo non est admittendus, nec consequenter id vnde sequitur.

Fundamentum vnicum aduersariorum esse potest, non implicare in creatura infinitam perfectionem essentialem in aliquo genere, sed hoc esse falsum patet ex probationibus conclusionis.

CONCLV

CONCLUSIO II.

29 *Dei status in speciebus quantum ad perfectionem essentialiam, ita ut inter omnes possibiles species cognitas à Deo una sit, quæ magis perfectam nequeat producere.* Hæc est iuxta secundam sententiam supra relata, & communior Scotistarum.

Probatur primo, supponendo omnes species esse inæqualis perfectionis, ut communius tenent Doctores: quamvis enim reuera ad propositum perinde est ita esse vel non, tamen facilius apparebit vis huius rationis, si id supponatur. Itaque eo supposito.

Probatur conclusio: Deus actu videt omnes species rerum, quas potest producere, ut est evidens: alias non esset omniscius, nec posset producere illas species, quas non videret: videt etiam ulterius omnes illas excedere se invicem ita, ut nullæ duæ sint æqualis perfectionis: ergo videt ex omnibus illis unam aliquam, quæ excedit cæteras omnes: sed illa non est infinita perfectionis, quia species creata infinita perfectionis essentialis repugnat: ergo est finita perfectionis: sed illa, quæ omnes alias species possibiles excedit, non potest dari alia perfectior: ergo datur in speciebus possibilibus status talis quantum ad perfectionem, ut una aliqua sit possibilis, quæ perfectiorem Deus nequeat producere.

Dices, species omnes possibiles esse infinitas, atque adeo Deum non posse determinare, quænam ex illis sit maioris perfectionis, quia excedunt se invicem in infinitum: sicut enim ex circulationibus cæli, si sint in perpetuum conservandæ, Deus non potest cognoscere ultimum, nec ultimam etiam cogitationem ex omnibus, quas Beati per æternitatem sint habituri in Cælo: & sicut non potest assignare ultimam partem continui: ita non est mirum quod nequeat Deus assignare, quænam sit species, quæ excedat cætera omnia, nec etiam est mirum quod non sit assignabilis ulla talis species.

30 *Contra primo*, quia si essent possibiles infinita species, possent produci à parte rei simul, non minus quam infinita hominum multitudo, cum nulla esset maior implicantis in productione infinitarum specierum, quarum quælibet esset possibilis, quàm in productione infinitorum individuum: si autem producerentur actu quandoquidem una aliqua determinata ex ipsis haberet excessum supra cæteras, certum est quod Deus posset determinare assignare speciem illam, quæ esset perfectior: sed illa species deberet sine dubio esse vel finita vel infinita perfectionis: non infinita: ergo finita.

Confirmatur hoc: si producerentur infiniti homines, quorum unus tantum haberet albedinem, Deus posset determinare assignare, quis esset ille homo, qui esset albus: ergo si in infinitis illis speciebus una aliqua esset, quæ haberet conditionem aliquam particularem, quam nulla ex cæteris haberet, Deus posset ostendere, quænam illa esset, quæ haberet illam conditionem. Nec est eadem ratio de assignatione illius speciei & ultimæ circulationis Cæli, aut ultimæ cogitationis habendæ à Beato, aut ultimæ partis continui: quia quandoquidem circulationes & cogitationes illæ sunt sibi invicem successuræ absque fine, ut supponitur, implicare videtur in adiecto assignari posse ultimam, quia ultra illam non essent aliæ cogitationes aut circulationes successuræ, & sic aliquando haberent finem. Deinde ultima pars, seu minor pars continui debet necessario includere plures partes, quarum una sit potius dicenda ultima & minor, quàm pars illa in qua includebatur, propterea repugnat, ut possit assignari vlla quæ esset ultima: at non est vlla inconuenientia in eo quod assignaretur ex omnibus speciebus illa quæ esset perfectior cæteris.

Contra secundo, quia implicat infinitus numerus specierum diuersæ perfectionis essentialis: quia in tota collectione omnium illarum daretur infinitas perfectionis essentialis, siue posset assignari, siue non: sed infinitas illa est omnino propria Deo: ergo nequit conuenire toti illi collectioni.

Arriaga pluribus conatur probare hæc conclusionem, sed omnes fere rationes eius pariuntur instantiam in parte

minima continui, & in ultima circulatione Cæli, quorum neutrum potest Deus aut assignare aut producere determinate. Melior probatio est præmissa iam, quæ confirmari potest, tum soluendo obiectiones aduersariorum, tum quia non repugnat dari statum in perfectione essentiali creaturarum.

31 *Obijcies primo*: non implicat quod quacunque specie data possit dari perfectior, neque ex parte potentia Dei, quæ est infinita, neque ex limitatione creaturæ: ergo.

Confirmatur primo, quia infinita perfectio Dei est infinite participabilis & imitabilis à creaturis: ergo non potest per vllam speciem limitatæ perfectionis essentialis participari tam perfecte, quin possit participari perfectius, aliàs non esset infinitis participabilis, sed limitato modo.

Confirmatur secundo, quia si Deus non posset quacunque specie limitatæ perfectionis perfectiorem producere, limitaretur illius potentia, atque adeo non esset potentia infinita: hoc est absurdum: ergo.

Respondeo negando antecedens; implicat enim ex limitatione creaturæ, quæ non potest fortiri infinitam perfectionem essentialem, qualem sortiretur, si non daretur huiusmodi status.

Ad primam confirmationem respondeo distinguendo antecedens: quantum ad numerum & extensionem, concedo; quantum ad perfectionem essentialem, nego.

Ad secundam confirmationem respondeo distinguendo etiam antecedens: quantum ad hoc quod non posset perfectiorem speciem producere quam illam, quæ est supremæ perfectionis, concedo, simpliciter loquendo, aut ita ut non deberet dici infinita, nego antecedens. Itaque licet non est inconueniens, quod ita limitetur potentia Dei, ut non possit producere chymeram, quia hæc est impossibilis: ita non est inconueniens quod limitetur ita, ut non possit producere perfectiorem speciem quam supremam, in qua est status, quæ perfectior non est possibilis.

Et si quæras, quomodo ergo sit infinita, si non possit producere nisi finitum effectum.

Respondeo esse infinitam, & quia potest infinita indiuidua omnium specierum possibilium producere æque facile ac vnum, & hoc absque dependentia à causis efficientibus secundis; & quia est perfectio identificata Deo, quæ ex se sufficeret ad infinitas etiam species producendas, si essent possibiles.

Confirmatur hoc: secundum aduersarios potentia Dei est infinita categorematice, & tamen non potest producere vllum infinitum categorematicum, saltem quoad perfectionem essentialem, sed limitatur ad productionem limitatam categorematice: ergo non est inconueniens quod sit infinita perfectionis, quamvis non possit species infinita perfectionis producere.

32 *Obijcies secundo*: Deus potest producere quacunque speciem limitatæ perfectionis; sed data quacunque specie assignabili finita perfectionis; species, quæ excederet ipsam, non deberet necessario esse infinita perfectionis, quia ut excederet, sufficere posset excessus in vno gradu: sed excessus vnus gradus supra perfectionem finitam non constitueret perfectionem infinitam: ergo quacunque specie finita assignabili potest dari alia species finita perfectionis etiam superior illa, & consequenter Deus potest illam producere.

Respondeo negando suppositum minoris, nempe quod sit possibilis alia species quæ excederet illam, in qua esset status.

33 *Obijcies tertio*: Si daretur creatura aliqua perfectissima cæterarum & limitatæ perfectionis, sequeretur infra illam non dari infinitas species, quia alias esset limitatæ perfectionis & non esset: esset quidē ut supponitur, non esset autem, quia quandoquidem superaret infinitas species diuersæ perfectionis, deberet esse infinita perfectionis.

Respondeo primo in sententia eorum, qui putant intra quascunque duas species assignabiles, v. g. intra hominem & formam, posse dari infinitas species, quarum quælibet sit perfectior formica & imperfectior homine argumentum nihil valere, quia non obstat quod homo excedat in perfectione illas infinitas species, adhuc erit finita perfectionis.

fectionis in illa sententia, quæ est satis communis inter aduersarios, contra quos ad hominem valet hæc solutio.

Respondere posset secundo concedendo sequelam; nam si infinitæ species inæqualis perfectionis essent possibiles, non daretur status in perfectione essentiali: si enim homo excederet infinitas species inæqualis perfectionis, esset infinitæ perfectionis, sicut linea excedens infinitas lineas esset infinitæ extensionis. Nec refert quod excessus ille quem haberet homo supra infinitas species non ita fiat ut cuilibet speciei corresponderet in homine particularis gradus, sed ita ut vnico indiuisibili gradu excederet omnes. Hoc inquam non refert, quia si sequeretur infinitas in homine, ex eo quod haberet infinitos gradus perfectionis, multo magis sequeretur infinitas in ipso ex eo, quod includeret vnicam gradum æquivalentem illis infinitis.

Sed contra hanc responsionem facit, quod quemadmodum licet linea finita excedat lineas infinitas syncategorematicas, quas includit; quandoquidem sit infinita syncategorematicæ; inde tamen non sequitur quod sit infinita simpliciter: eodem modo, quamuis homo excederet alias perfectiones syncategorematicas infinitas, non debet esse simpliciter infinitus.

Itaque melius responderetur distinguendo sequelam; infinitas species categorematicæ, concedo sequelam; nec hoc est inconueniens, sed necessarium; quia alias illa creatura esset illimitata ac infinita per perfectionis simpliciter: infinitas species syncategorematicæ, nego sequelam; nec hoc etiam esset inconueniens, quia non sequeretur quod illa species esset illimitata, aut infinita, simpliciter.

34 Obijcies quarto: in numeris potest in infinitum iri, nec vllus assignabilis est finitus numerus, cui non possit addi vnitas, qua redderetur maior, ut docet Aug. 12. ciuit. c. 18. & ex se patet: sed quælibet vnitas variat speciem numeri: ergo non est stabilis status in speciebus numeri, quin alia & alia in infinitum perfectior possit dari.

Confirmatur: quia in actibus reflexis potest dari processus in infinitum, qui tamen actus reflexi sunt distinctæ speciei; ergo non datur status in speciebus.

Confirmatur secundo: quoniam si sequeretur infinita perfectio in aliqua specie ex eo, quod excederet infinitas species inæqualis perfectionis, sequeretur, quod visio beatifica esset infinita perfectionis, quia excederet visionem, qua videretur Angelus, & infinitas visiones reflexas, quæ haberi possent de visione illa Angeli.

Respondeo ad hoc, quod est præcipuum aduersæ sententiæ fundamentum. In omnibus illis speciebus, quarum quælibet ex natura sua intrinseca dicit ordinem ad aliam speciem vltiorem, ita ut repugnet assignari vnâ, supra quâ alia addi non debet necessario, dari processum in infinitum, & infinitatem syncategorematicam tantum. Tales autem sunt species numerorum, & actus reflexi, ac similia quæ proportionem habent cum partibus infinitis syncategorematicæ, quæ includuntur in continuo; & propterea sicut in continuo, licet possit assignari pars includens infinitas partes syncategorematicas, illa tamen pars non est infinita categorematicæ, sed syncategorematicæ, quia non potest assignari vltima pars etiam de potentia absoluta: ita etiam in huiusmodi speciebus multiplicabilibus in infinitum, licet esset assignabilis aliqua, qua excederet infinitas alias, quia tamen illæ non sunt infinitæ, nisi syncategorematicæ ex eo, quod non potest assignari vlla ex illis supra quam alia in infinitum non possint superaddi, non debet dici illa species esse simpliciter infinita; sed secundum quid tantummodo & syncategorematicæ. Vnde in forma distinguo cōsequens obiectionis & confirmationis: non datur status in speciebus illis quæ ex natura sua exigunt vltiores species, concedo consequentiam; quæ non exigunt, nego.

Ad secundam confirmationem respondeo distinguendo sequelam: sequeretur, quod visio beatifica esset infinita perfectionis secundum quid & syncategorematicæ, concedo simpliciter & categorematicæ, nego sequelam.

Fateor tamen sincere, hanc obiectionem reddere mihi oppositam sententiam valde probabilem, & in rebus his concernentibus infinitatem, nullam partem esse, quæ non habeat magnam difficultatem.

Quæres, an sicut potest dari in creaturis aliqua perfectissima, quæ excedi nequeat in perfectione essentiali, ita etiam possit dari aliqua imperfectissima, qua imperfectior dari nequeat.

Respondeo mihi videri quod sic, quod etiam docet Arriaga supra. Fundamentum potissimum est, quod non implicet talis species, & quod quemadmodum dari potest status in perfectione summa, ita etiam possit in minima, à paritate rationis. Sed aduertendum tamen, quod quemadmodum sunt aliquæ species, in quibus potest procedi ad maiorem perfectionem in infinitum, v. g. species numeri; ita etiam esse aliquas species, in quibus possit procedi ad minorem & minorem in infinitum: ut sunt species visionum reflexarum, quarum prima habeat obiectum perfectius seipsa, quia eadem prorsus est ratio.

Possit hic agi de infinitate intentionis, an scilicet possit dari qualitas infinite intensa: sed de ea agemus in libris de generatione & corruptione.

LIBER IV.

PHYSICORVM.

Vandoquidem mobilitas localis, secundum quam moueri possit res à loco in locum, sit vna ex proprietatibus corporis physici, ut melius intelligatur natura talis mobilitatis & motus localis correspondens ipsi, agit hic de Loco Philosophus, & hac occasione agit pariter de Vacuo. Deinde quia omnis motus aut sit in tempore aut in instanti, agit præerea de Tempore.

DISPUTATIO XV.

De Loco.

On agimus hic de loco, prout capitur metaphorice pro subiecto, in quo inhæret forma, quo sensu materia solet vocari locus formarum, & mens locus specierum intelligibilium; nec etiam de loco artificiali, qualis est vas respectu liquoris in eo repositi, & sedes seu cathedra vocatur locus hominis in ea sedentis: sed de loco proprie dicto, qui necessario requiritur ad motum localem tanquam terminus à quo & ad quem eius, qualem locum dari tanta experientia constat, quanta constat ipsi motus.

QVÆSTIO I.

Quid sit Locus?

Prima sententia circa hanc quæstionem est, locum esse spatium imaginarium repletum corpore locato, quod spatium intercedit inter latera corporis continentis, & est tantæ extensionis quantæ est ipsum corpus locatum. Hanc plures ex recentioribus tenent, speciatim Auer- sa q. 27. a. 1. Amicus tract. 20. q. 3. Et si opponatur ipsis Aristoteles, qui antiquos Philosophos hanc sententiam tenentes acriter impugnauit, responderet ipsum non locutum de spatio imaginario hoc, sed de spatio vero & reali iuxta sequentem opinionem.

Secunda sententia est locum esse corpus reale triplex dimensionis, in quo penetratiue recipitur corpus locatum, quod corpus vocatur spatium reale ad distinctionem spatij imaginarij. Hæc pluribus antiquis Philosophis adscribitur, & ita placuit Massio, ut in eam fateatur se iturum, nisi autoritate Philosophi & D. Thomæ moueretur.

Tertia sententia est ipsum vbi esse locum: hanc referunt Complutenses, sed nullum pro ea citant auctorem.

Quarta sententia est, locum esse vltimam superficiem corporis ambientis locatum. Hæc est communior Scotistarum & Thomistarum cum Philosopho hi c.

CON

In aliquibus speciebus dari processum in infinitum.

Potest dari imperfectissima species.